

MINISTERUL ECONOMIEI ȘI FINANTELOR

Autoritatea pentru Coordonarea Instrumentelor Structurale

GHID NAȚIONAL PENTRU ANALIZA COST - BENEFICIU

A PROIECTELOR FINANȚATE DIN INSTRUMENTELE STRUCTURALE

-proiect-

Ediția [1]

Revizia [5]

Prezentul ghid a fost pregătit de Autoritatea pentru Coordonarea Instrumentelor Structurale cu sprijinul consultanților JASPERS și în consultare cu Autoritățile de Management relevante și Direcția Generală Politică Regională a Comisiei Europene.

Cuprins

1. Introducere	5
2. Cadrul legislativ de referință.....	5
3. Scopul și Obiectivele Ghidului Național	5
3.1 Ce este ACB și de ce se realizează?.....	5
3.2 Când se realizează Analiza Cost - Beneficiu	6
4. Abordarea metodologică generală.....	7
4.1 Etape în realizarea Analizei Cost - Beneficiu	7
4.2 Identificarea investiției și definirea obiectivelor.....	7
4.3 Analiza opțiunilor și alegerea alternativei optime	8
4.4 Analiza financiară	9
4.4.1 Obiectivele și scopul analizei.....	9
4.4.2 Calcularea fluxurilor financiare.....	10
4.4.3 Principii pentru realizarea proiecțiilor financiare	10
4.4.4 Determinarea subvenției UE (calcularea diferenței de finanțat).....	11
4.4.5 Tarife și capacitatea de plată a utilizatorilor.....	13
4.4.6 Analiza profitabilității.....	13
4.4.7 Sustenabilitatea financiară.....	13
4.4.8 Rezumat al elementelor utilizate în analiza financiară	14
4.5 Analiza economică.....	14
4.5.1 Obiectivele și scopul analizei.....	14
4.5.2 Corecții fiscale și conversia prețurilor	15
4.5.3 Integrarea externalităților.....	16
4.6 Analiza de risc și senzitivitate	17
6. Prezentarea rezultatelor Analizei Cost – Beneficiu	18

Abrevieri și acronime

ACB	Analiza Cost – Beneficiu
ACIS	Autoritatea pentru Coordonarea Instrumentelor Structurale
CE	Comisia Europeană
CSNR	Cadrul Strategic Național de Referință
FC	Fondul de Coeziune
FEDR	Fondul European pentru Dezvoltare Regională
FSE	Fondul Social European
HG	Hotărâre de Guvern
MDLPL	Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Locuințelor
PIB	Produs Intern Brut
PO	Program Operațional
POS	Program Operațional Sectorial
POR	Program Operațional Regional
RIR	rata internă de rentabilitate
RRE	rata de rentabilitate economică
VFNA	valoarea financiară netă actualizată
VENA	valoarea economică netă actualizată
TVA	taxa pe valoarea adăugată

1. Introducere

Prezentul ghid își propune să furnizeze informații relevante și îndrumare asupra scopului și modului de realizare a Analizei Cost - Beneficiu pentru persoanele implicate în pregătirea, compararea și selectarea proiectelor de investiții care urmează să fie cofinanțate din Fondul de Coeziune (FC) și Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR) în România.

Documentul este destinat unei audiențe vaste: beneficiari, organisme intermediare, autorități de management, precum și consultați specializați. De aceea, ghidul își propune să fie accesibil și să faciliteze înțelegerea unei audiențe vaste cel puțin cu privire la obiectivele, etapele metodologice generale și informațiile cerute atunci când se elaborează o analiză cost-beneficiu.

Ghidul Național pentru Analiza Cost – Beneficiu a fost pregătit luând în considerare următoarele:

- regulamentele și ghidurile relevante ale Comisiei Europene;
- documentele naționale de programare pentru implementarea acțiunilor cofinanțate din instrumente structurale (FEDR și FC), respectiv Cadrul Strategic Național de Referință (CSNR) și Programele Operaționale relevante;
- legislația națională care cuprinde prevederi referitoare la analiza cost - beneficiu (în particular, Hotărârea de Guvern nr. 28/2008 privind aprobarea conținutului-cadru al documentației tehnico-economice aferente investițiilor publice și Ordinul M.D.L.P.L nr. 853/ 2008 privind aprobarea instrucțiunilor de aplicare a unor prevederi din Hotărârea Guvernului nr. 28/2008);
- statistici, previziuni și alte documente care pot să ofere informații pentru dezvoltarea unui cadru metodologic adecvat pentru realizarea ACB.

2. Cadrul legislativ de referință

Regulamentul Consiliului (CE) 1083/2006 din 11 iulie 2006 stabilește prevederile generale privind programele și proiectele finanțate din Fondul European pentru Dezvoltare Regională (FEDR), Fondul de Coeziune (FC) și Fondul European Social (FSE).

În particular, așa cum prevede articolul 40 (e) al Regulamentului, pentru proiectele majore ce urmează a fi finanțate din Fondul de Coeziune (FC) și Fondul European pentru Dezvoltare Regională (FEDR) se solicită pregătirea unei Analize Cost - Beneficiu (ACB) ca parte a aplicației pentru finanțare:

“Articolul 40. - Statele Membre sau Autoritatea de Management vor furniza Comisiei următoarele informații privind proiectele majore:

[...]

(e) o analiză cost-beneficiu care cuprinde o analiză a riscului, precum și impactul previzibil asupra sectorului în cauză și asupra situației socio-economice a statului membru și/sau a regiunii și, dacă este posibil, după caz, a altor regiuni din Comunitate;”

Pentru perioada de programare 2007-2013, CE a prezentat un set de reguli de lucru care promovează consecvența în realizarea ACB (vezi Documentul de Lucru nr. 4: Orientări metodologice de realizare a Analizei Cost – Beneficiu). Cadrul metodologic general în vederea realizării ACB în contextul instrumentelor structurale este asigurat de Ghidul pentru Analiza Cost - Beneficiu a Proiectelor de Investiții¹, manual publicat de CE în 2002, revizuit și republicat în 2008².

Având în vedere reglementările menționate, Hotărârea de Guvern nr. 28 din 9 ianuarie 2008 solicită elaborarea Analizei Cost - Beneficiu ca parte a documentației tehnico-economice aferente investițiilor publice.

3. Scopul și Obiectivele Ghidului Național

3.1 Ce este ACB și de ce se realizează?

Analiza Cost - Beneficiu este un instrument analitic, utilizat pentru a estima (din punct de vedere al beneficiilor și costurilor) impactul socio-economic datorat implementării anumitor acțiuni și/sau proiecte. Impactul trebuie să fie evaluat

¹ http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/guides/cost/guide02_en.pdf

² http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/guides/cost/guide2008_en.pdf

în comparație cu obiective predeterminate, analiza realizându-se în mod uzual prin luarea în considerare a tuturor indivizilor afectați de acțiune, în mod direct sau indirect.

În general, ACB trebuie să stabilească dacă analiza se realizează adoptând o perspectivă locală, regională, națională, la nivelul UE sau globală. Nivelul de analiză potrivit trebuie determinat în relație cu mărimea și scopul proiectului, adică în relație cu grupul/zona în care proiectul are un impact relevant³.

Obiectivul Analizei Cost - Beneficiu este de a identifica și cuantifica (respectiv de a da o valoare monetară) toate impacturile posibile ale acțiunii sau proiectului luat în discuție, în vederea determinării costurilor și beneficiilor corespunzătoare. În principiu, toate impacturile ar trebui evaluate: financiare, economice, sociale, de mediu, etc. În mod tradițional, costurile și beneficiile sunt evaluate prin analizarea diferenței dintre scenariul „cu proiect” și alternativa acestui scenariu: scenariul „fără proiect” (așa numita “abordare incrementală”). În continuare, rezultatele sunt cumulate pentru a identifica beneficiile nete și a stabili dacă proiectul este oportun și merită să fie implementat. Astfel, ACB poate fi utilizată ca instrument de decizie pentru evaluarea utilității investițiilor ce urmează a fi finanțate din resurse publice.

În principal, în contextul de pregătire și evaluare a proiectelor finanțate din FC și FEDR, Comisia Europeană solicită realizarea Analizei Cost - Beneficiu:

(1) *Pentru a stabili dacă proiectul **merită** să fie cofinanțat*

Scopul este de a răspunde la următoarele întrebări: Proiectul contribuie la îndeplinirea obiectivelor politicii regionale a Uniunii Europene? Încurajează creșterea economică și stimulează ocuparea forței de muncă? Regula este simplă: dacă beneficiile nete pentru societate ale proiectului (beneficii minus costuri) sunt pozitive, atunci societatea este avantajată de proiect deoarece beneficiile sale depășesc costurile. Prin urmare, proiectul ar trebui să primească asistență din Fonduri și să fie cofinanțat. Dacă nu, proiectul va fi respins. Această decizie este luată utilizând **analiză economică** a analizei cost-beneficiu.

(2) *Pentru a stabili dacă proiectul **necesită** cofinanțare*

Pe lângă faptul de a fi oportun din punct de vedere *economic*, un proiect poate fi și din punct de vedere financiar profitabil, caz în care nu ar trebui cofinanțat din fonduri europene.

Pentru a verifica dacă un proiect *ar trebui* să fie cofinanțat, se utilizează **analiză financiară** a analizei cost-beneficiu: dacă valoarea financiară a investiției (veniturile proiectului minus costurile proiectului), fără contribuția fondurilor europene, este negativă, atunci proiectul poate fi cofinanțat. În acest caz, contribuția UE nu trebuie să depășească suma de bani care face proiectul rentabil, pentru ca să nu apară suprafinanțarea.

Analiza Cost - Beneficiu este necesară pentru a justifica că un proiect care se integrează în contextul obiectivelor politicii regionale a UE, este oportun din punct de vedere economic și necesită contribuția Fondurilor pentru a deveni fezabil din punct de vedere financiar.

3.2 Când se realizează Analiza Cost - Beneficiu

Atunci când se elaborează și se transmite o cerere pentru obținerea finanțării din FC și FEDR, sunt solicitate rezultatele tuturor etapelor analizei cost - beneficiu numai pentru proiectele majore. Proiectele majore se definesc ca operațiuni ce îndeplinesc sarcini precise și indivizibile și ale căror costuri totale depășesc următoarele valori:

- 25 milioane EUR pentru proiectele din sectorul mediu
- 50 milioane EUR pentru proiectele din alte sectoare

Pentru proiectele care nu depășesc valorile prezentate mai sus, în conformitate cu prevederile HG 28/2008, analiza economică, ca etapă a analizei cost - beneficiu, nu este obligatorie. Cu toate acestea, în ceea ce privește proiectele „mici” care nu fac subiectul aprobării Comisiei Europene, autoritatea de management relevantă ar putea decide ca rezultatele analizei economice să fie evaluate în procesul de selecție a proiectelor.

³ În literatura de specialitate, este dezbătută problema “ale cui beneficii și costuri se iau în considerare?”, altfel spus “bunăstarea cui se include în agregarea beneficiilor?” În unele cazuri, pentru a identifica persoanelor afectate, este nevoie să fii conștient de existența unui număr de actori (stakeholderi) sociali, întrucât costurile și beneficiile pot afecta grupuri mai mari sau mai mici de actori economici/sociali în funcție de nivelul geografic adoptat de analiză.

4. Abordarea metodologică generală

4.1 Etape în realizarea Analizei Cost - Beneficiu

Având în vedere cadrul general prezentat în capitolele precedente, etapele propuse pentru realizarea analizei cost – beneficiu, în contextul pregătirii proiectelor de investiții, sunt următoarele:

- Identificarea investiției și definirea obiectivelor;
- Analiza opțiunilor;
- Analiza financiară;
- Analiza economică;
- Analiza sensibilității;
- Analiza riscului;
- Prezentarea rezultatelor.

Următoarele secțiuni ale ghidului cuprind recomandări generale privind acțiunile de întreprins pentru parcurgerea etapelor menționate mai sus.

4.2 Identificarea investiției și definirea obiectivelor

Documentele strategice de bază pentru implementarea acțiunilor care vor cofinanțate din FC și FEDR sunt Cadrul Strategic Național de Referință și Programele Operaționale relevante.

La fel ca toate statele membre, România a pregătit Cadrul Strategic Național de Referință în concordanță cu Orientările Strategice Comunitare privind Coeziunea⁴, care prezintă dimensiunea strategică a fondurilor în acord cu prioritățile Uniunii Europene. CSNR este documentul care definește strategia aleasă de România pentru a contribui la îndeplinirea acestor priorități, precum și lista programelor operaționale care asigură implementarea acestuia.

Programele Operaționale cuprind prioritățile României, precum și modul în care se vor îndeplini aceste priorități.

În concordanță cu acordul dintre Guvernul României și Comisia Europeană, au fost elaborate următoarele programe operaționale:

<i>Program Operațional (PO)</i>	<i>Autoritate de Management</i>
1. Creșterea Competitivității Economice (POS)	Ministerul Economiei și Finanțelor
2. Transport (POS)	Ministerul Transporturilor
3. Mediu (POS)	Ministerul Mediului și Dezvoltării Durabile
4. Dezvoltarea Resurselor Umane (POS)	Ministerul Muncii, Familiei și Egalității de Șanse
5. Dezvoltare Regională (POR)	Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Locuințelor
6. Dezvoltarea Capacității Administrative (PO)	Ministerul Internelor și Reformei Administrative
7. Asistența Tehnică (PO)	Ministerul Economiei și Finanțelor

Fiecare program operațional cuprinde obiectivele generale și țintele așteptate la nivel de sector. Acesta de asemenea identifică domeniile de intervenție prioritare (axe prioritare), care la rândul lor includ obiective specifice.

După ce s-a identificat o acțiune sau o problemă ce trebuie rezolvată, obiectivele acțiunii propuse și proiectele vor fi definite în mod coerent cu obiectivele generale și axele prioritare ale programelor operaționale relevante, inclusiv determinarea măsurii în care proiectele propuse vor contribui la atingerea rezultatelor așteptate ale programului operațional.

În tabelul 1 este prezentat un exemplu de stabilire a obiectivului general al unui proiect în domeniul managementului deșeurilor (proiect din sectorul mediu):

Tabel 1: Exemplu de definire a obiectivului general al proiectului

Obiectiv general: dezvoltarea unui sistem sustenabil de management al deșeurilor în județul [...] prin îmbunătățirea serviciilor de management al deșeurilor și reducerea numărului de situri contaminate istoric în conformitate cu practicile și politicile UE și în contextul Axei Prioritare 2 a POS Mediu.

⁴ http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/2007/osc/index_en.htm.

Având obiectivul general definit, obiectivele specifice ale proiectului vor fi formulate în concordanță cu obiectivele specifice ale Axei Prioritare corespunzătoare.

Tabel 2: Exemplu de definire a obiectivelor specifice ale proiectului

Obiectiv specific	fără proiect (*)	valoarea așteptată după finalizare
1. Creșterea acoperirii cu servicii de management al deșeurilor	[tone/an de deșeuri totale generate în județul beneficiarului care este depozitat în conformitate Directivele UE relevante]	[tone/an de deșeuri totale generate în județul beneficiarului care este depozitat în conformitate Directivele UE relevante]
2. Reducerea cantității de deșeuri depozitate	[% din totalul deșeurilor generate în județul beneficiarului și care nu este reciclat sau reutilizat]	[% din totalul deșeurilor generate în județul beneficiarului și care nu este reciclat sau reutilizat]
3. Creșterea cantității de deșeuri reciclate sau reutilizate	[tone/an de deșeuri reciclate sau reutilizate în județul beneficiarului]	[tone/an de deșeuri reciclate sau reutilizate în județul beneficiarului]
4. Stabilirea structurilor de management eficient al deșeurilor	[indicarea dacă va exista un nivel adecvat al aranjamentelor instituționale pentru funcționarea durabilă a sistemului de management al deșeurilor, DA sau NU]	[indicarea dacă va exista un nivel adecvat al aranjamentelor instituționale pentru funcționarea durabilă a sistemului de management al deșeurilor, DA sau NU]
5. reducerea numărului de situri contaminate istoric	[număr de depozite de deșeuri neconforme din județul beneficiarului]	[număr de depozite de deșeuri neconforme din județul beneficiarului]

(*) Nu se referă la situația curentă, ci la situația proiectată la data finalizării prevăzute a proiectului, în cazul în care proiectul nu este implementat

Utilizatorii acestui Ghid sunt încurajați să analizeze cu atenție programele operaționale pentru a identifica care axe prioritare corespund acțiunilor și proiectelor propuse, precum și obiectivele și țintele prevăzute pentru respectiva axă.

Este recomandat ca fiecare proiect propus să definească obiective generale și specifice folosind modelul prezentat mai sus.

4.3 Analiza opțiunilor și alegerea alternativei optime

Pentru transmiterea unei propuneri de proiect pentru obținerea cofinanțării din FC și FDER se solicită pregătirea unui studiu de fezabilitate complet care să justifice dacă proiectul cuprinde seria de lucrări, activități și servicii menite să asigure realizarea obiectivelor menționate anterior. Rezultatele studiilor de fezabilitate vor fi prezentate ca parte a cererilor de finanțare în temeiul articolului 40(c) al Regulamentului 1083/2006 și HG 28/ 2008.

În timp ce studiile menționate nu fac parte din structura standard a ACB, rezultatele studiilor de fezabilitate reprezintă baza de realizare a Analizei Cost - Beneficiu .

În particular, după cum este menționat în Documentul de Lucru nr. 4 *“Trebuie puse la dispoziție dovezi conform cărora proiectul selectat este alternativa cea mai potrivită dintre variantele luate în considerare”*.

Identificarea opțiunilor urmărește găsirea diferitelor alternative de atingere a obiectivelor specifice (și a standardelor, după finalizare) ale proiectului, care au fost stabilite în secțiunea precedentă. În mod obișnuit această identificare este cuprinsă în partea tehnică a studiului de fezabilitate. În cazul în care această identificare este corect realizată, nu este necesară reluarea ei în ACB.

În HG 28/2008 se prevede ca cel puțin trei opțiuni să fie luate în considerare:

- Varianta zero (variantă fără investiție), reprezintă alternativa de continuare a activității fără nicio intervenție;
- Varianta medie (variantă cu investiție minimă), care include toate costurile realiste necesare pentru întreținere/mentenanță plus o valoare minimă a costurilor de investiție sau de îmbunătățiri necesare evitării sau întârzierii deteriorării sau atingerii unui nivel minim în respectarea conformității cu standardele de securitate.
- Varianta maximă (variantă cu investiție maximă), implică implementarea integrală a investiției propuse în vederea atingerii obiectivelor așteptate;

Pot exista cazuri în care analiza să ia în considerare mai multe opțiuni, în funcție de caracteristicile proiectului.

În vederea selectării alternativei optime, analiza opțiunilor se va realiza după cum urmează:

- a) Opțiunile strategice identificate vor fi analizate în funcție de o serie de criterii obligatorii, stabilite pe baza considerațiilor tehnice și/ sau a politicilor naționale (motivul alegerii acestor criterii va fi bine justificat în analiza

opțiunilor) și se va stabili o listă scurtă de alternative optime și fezabile (prin eliminarea alternativelor nepotrivite);

- b) Ierarhizarea alternativelor optime se va face utilizând o analiză economică (cu scopul de a identifica alternativa care asigură atingerea obiectivelor așteptate la costul cel mai scăzut pe termen lung) sau, în funcție de caracteristicile unui sector specific sau ale proiectului, o analiză a celui mai scăzut cost (sau analiza cost - eficacitate, vezi Anexa 1)⁵.

În cazul în care va fi utilizată pentru selectarea alternativei optime, metoda simplă a celui mai scăzut cost, se vor realiza, în continuare, următorii pași:

- c) Analizarea faptului dacă alternativele diferă între ele în ceea ce privește impacturile externe posibile asupra societății, impacturi care nu au fost luate în considerare în analiza prin metoda celui mai scăzut cost (de exemplu, perturbarea traficului la reabilitarea drumurilor)
 - (i) dacă impactul așteptat al fiecărei dintre alternativele avute în vedere poate fi demonstrat ca fiind similar, atunci va fi reținută ca opțiune preferată alternativa care are cel mai scăzut cost;
 - (ii) dacă sunt observate diferențe ale impactului extern al alternativelor, se va ajusta metodologia celui mai scăzut cost pentru a încorpora externalitățile identificate. Pentru a stabili o ierarhie finală a alternativelor, va fi necesară monetizarea impactului extern identificat.

Analiza opțiunilor astfel realizată va conduce la identificarea alternativei care asigură atingerea obiectivelor stabilite la un cost total minim pentru societate. Aceasta este alternativa care va fi evaluată în cadrul ACB.

4.4 Analiza financiară

4.4.1 Obiectivele și scopul analizei

Obiectivul analizei financiare este de a calcula performanța financiară a proiectului propus pe parcursul perioadei de referință, cu scopul de a stabili cel mai potrivit sistem de finanțare pentru acesta. Această analiză se referă la susținerea financiară și sustenabilitatea pe termen lung, indicatorii de performanță financiară, precum și justificarea pentru volumul asistenței UE necesare.

Mai precis, analiza financiară trebuie să parcurgă următoarele etape:

(i) estimarea veniturilor și costurilor proiectului și implicațiile lor din punct de vedere al fluxului de numerar:

Proiectele generează propriile lor venituri din vânzarea de bunuri și servicii; de exemplu, tarife pentru alimentarea cu apă, taxa pentru lucrări publice sau acces pe autostradă. Aceste venituri se vor determina prin previzionarea cantităților de produse/ servicii furnizate și a prețurilor lor (analiza cererii). În general, transferurile sau subvențiile, TVA sau alte taxe indirecte percepute de la consumator nu sunt incluse în determinarea veniturilor viitoare.

Costurile de operare cuprind toate plățile prevăzute pentru achiziționarea de bunuri și servicii care nu sunt de natură investițională, întrucât acestea sunt realizate în fiecare exercițiu financiar. Aceste costuri pot să includă: cheltuielile directe de producție (consumul de materiale și servicii, personal, întreținere, costuri generale de producție), cheltuieli administrative și generale, cheltuieli de vânzare și distribuție. În calculul costurilor de operare, vor fi excluse toate elementele care nu generează o cheltuială monetară efectivă, chiar dacă acestea sunt elemente incluse în mod normal în contabilitate (amortizarea, orice rezerve pentru costurile de înlocuire viitoare, fonduri de rulment).

(ii) determinarea diferenței de finanțat pentru opțiunea selectată și calcularea în consecință a cheltuielilor eligibile ce pot fi cofinanțate din Fonduri: acest lucru este realizat în conformitate cu metodologia descrisă în secțiunea 4.4.4 de mai jos.

(iii) definirea sistemului de finanțare a proiectului și profitabilitatea sa financiară: acest lucru este realizat prin luarea în considerare a nivelului de finanțare care poate fi obținut din FC/FEDR, precum și din orice alte surse de finanțare (surse naționale, obligațiuni, împrumuturi).

(iv) verificarea capacității fluxului de numerar previzionat pentru a se asigura funcționarea adecvată a proiectului și îndeplinirea obligațiilor investiției și serviciului datoriei: un proiect este considerat sustenabil din punct de vedere financiar, atunci când acesta nu prezintă riscul de a rămâne fără numerar în viitor. Un element

⁵ Analiza cost-eficacitate (ACE) constă în compararea alternativelor de proiect care urmăresc obținerea unui singur efect sau rezultat comun, dar care poate diferi în intensitate. Aceasta are ca scop selectarea celui mai bun proiect care, pentru un nivel dat al rezultatului, minimizează valoarea netă actualizată a tuturor costurilor, sau, alternativ, pentru un cost dat, maximizează nivelul rezultatului. Rezultatele ACE sunt folositoare pentru acele proiecte ale căror beneficii sunt dificil, dacă nu imposibil, să fie evaluate, în timp ce costurile pot fi determinate cu mai multă certitudine.

important îl reprezintă planificarea intrărilor și ieșirilor de numerar. Analiza trebuie să demonstreze capacitatea de a acoperi plățile an de an prin sursele de finanțare (inclusiv veniturile, precum și orice fel de transferuri de numerar), pentru întreaga perioadă de referință a proiectului. Sustenabilitatea are loc în cazul în care fluxul de numerar net cumulat este pozitiv pentru toți anii de analiză.

4.4.2 Calcularea fluxurilor financiare

Analiza este formată dintr-o serie de tabele care ilustrează fluxurile financiare ale proiectului, detaliate pe total investiție, costuri de operare și venituri, sursele de finanțare și analiza fluxului de numerar pentru sustenabilitatea financiară.

Metodologia ce va fi utilizată este analiza fluxului de numerar actualizat (FNA) ⁶, care utilizează o metodă incrementală care compară scenariul “cu proiect” cu alternativa scenariului “fără proiect”.

Metoda incrementală se aplică după cum urmează:

1. se pregătesc proiecții ale fluxului de numerar al operațiunii (din punct de vedere al veniturilor așteptate și costurilor, precum și alte investiții planificate sau necesare, pentru fiecare an de funcționare) în absența proiectului propus (*scenariul “fără proiect”*). În cazul în care proiectul propus este complet nou, scenariul “fără proiect” este un scenariu “fără operațiuni”.
2. proiecții similare ale fluxului de numerar sunt pregătite având în vedere proiectul propus și impactul acestuia din punct de vedere al operațiunilor (*scenariul “cu proiect”*). Beneficiarul proiectului trebuie să ia în considerare întregul plan de investiție, să țină seama de modificările în costurile de operare și întreținere și să ajusteze tarifele (dacă este relevant), luând în considerare disponibilitatea de a plăti pentru servicii.
3. fluxul de numerar pentru investiție reprezintă diferența dintre fluxul de numerar în *scenariul “cu proiect”* și *scenariul fără proiect*. Dacă proiectul propus este complet nou, scenariul “fără proiect” este baza pentru fluxul de numerar incremental.

Rezultatul procesului prezentat mai sus reprezintă impactul adițional al proiectului propus din punct de vedere al fluxului de numerar financiar pentru toți anii de operare. Fluxul de numerar identificat este utilizat pentru calcularea indicatorilor de performanță financiară a proiectului (adică valoarea financiară netă actualizată VFNA/C și rata de rentabilitate financiară a investiției RRF/C) în absența cofinanțării din Fonduri⁷.

Așa cum s-a menționat, în afară de proiectele care se supun normelor de ajutor de stat, cofinanțarea se solicită numai dacă proiectul propus nu este profitabil financiar. Astfel, un proiect va fi eligibil pentru cofinanțare numai dacă, înainte de intervențiile UE, VNAF/C este mai mică decât zero, și RRF/C este mai mică decât rata de actualizare aleasă⁸.

4.4.3 Principii pentru realizarea proiecțiilor financiare

Proiecțiile financiare ale proiectului se vor pregăti pe baza unui model financiar ce urmează principiile:

Perioada de referință

Perioada de referință reprezintă numărul maxim de ani pentru care se furnizează previziuni. Previziunile referitoare la viitorul proiectului trebuie să fie făcute pentru o perioadă apropiată de durata vieții economice a acestuia și destul de îndelungată pentru a cuprinde impactul pe termen mediu și lung. Perioada de referință pe sector, în baza recomandărilor Comisiei, este prezentată în tabelul următor:

Tabelul 3: Perioada de referință pe sector

Sector	Perioada de referință (ani)
Energie	15-25

⁶ metoda FNA are următoarele caracteristici:

- sunt luate în considerare doar *fluxurile de numerar*; adică suma de bani plătită sau primită de proiect. Elementele contabile fără numerar cum sunt *amortizarea* și *rezervele* nu vor fi incluse. Fluxul de numerar va fi considerat din anul în care este generat, pentru perioada de referință dată
- când fluxul de numerar generat în ani diferiți este adăugat sau dedus, valoarea în timp a banilor va fi luată în considerare prin utilizarea unei rate de actualizare predeterminate.

⁷ VFNA/C se determină prin calcularea Valorii Actuale a fluxului de numerar net. RRF/C este rata de rentabilitate corespunzătoare, utilizând rata de actualizare aleasă.

⁸ “diferența de finanțat” și indicatorii de performanță financiară (FRR/C, VNAF/C, RRF/K și VNAF/K, înainte și după asistența Comunitară) se calculează utilizând o rata de actualizare financiară de 5% în termeni reali (dacă nu se justifică altfel), în conformitate cu regulamentele și, mai specific, cu instrucțiunile din Ghidul pentru Analiza Cost - Beneficiu a proiectelor de investiții și Documentul de Lucru 4: Orientări metodologice de realizare a Analizei Cost - Beneficiu.

Apa și mediu	30
Căi ferate	30
Porturi și aeroporturi	30
Drumuri	25-30
Industrie	10
Alte servicii	15

În timp ce aceste limite se așteptată să fie relevante în majoritatea cazurilor, se pot utiliza orizonturi de timp specifice determinate în funcție de caracteristicile particulare ale proiectului. În astfel de cazuri, analiza trebuie să justifice în mod corespunzător alegerea unei perioade de referință diferite.

Rata financiară de actualizare

Rata financiară de actualizare este utilizată pentru calcularea valorii actualizate a fluxului de numerar obținut în analiză, în fiecare an, pentru a lua în calcul valoarea în timp a banilor. Aceasta urmărește să reflecte costul de oportunitate al capitalului, care poate fi considerat ca venitul ce s-ar fi obținut din cea mai bună alternativă pentru proiect.

Pentru perioada de programare 2007-2013, CE recomandă în Documentul de Lucru nr. 4 o rată de actualizare de 5% în termeni reali ca parametru de referință pentru costul de oportunitate al capitalului pe termen lung⁹.

Este recomandată utilizarea unei rate de 5% în termeni reali pentru toate proiectele, mai puțin în cazul în care se poate justifica temeinic că în anumite situații specifice, rentabilitatea medie așteptată în termeni reali trebuie să fie mai mare decât valoarea de referință recomandată, datorită naturii investitorului (pentru a se asigura rentabilitatea corespunzătoare a capitalului privat, de ex. în proiecte PPP) sau datorită rentabilității medii obținute în sectorul/ sub-sectoarele specifice. Oricum, în acest din urmă caz, va fi utilizată aceeași valoare a ratei de actualizare pentru toate proiectele din sectorul/sub-sectorul avut în vedere.

Nu în cele din urmă, când rata de actualizare este exprimată în *termeni reali*, analiza va fi realizată în *prețuri constante*, atunci când analiza este realizată în *prețuri curente* (care se observă la un moment dat și includ efectele inflației generale), atunci va fi utilizată rata de actualizare *nominală* (care include inflația)¹⁰.

Previziuni macroeconomice

Valorile macroeconomice de intrare (inflația și rata de schimb valutar pentru fiecare an de proiecție) vor avea la bază surse statistice relevante. Anexa 3 la prezentul ghid furnizează informații cu privire la previziunile recomandate a se utiliza în analiză.

4.4.4 Determinarea subvenției UE (calcularea diferenței de finanțat)

Pentru proiectele care se consideră că sunt generatoare de venituri, în conformitate cu articolul 55.1 al Regulamentului 1083/2006, se va determina nivelul maxim al cofinanțării UE, pe baza conceptului „diferenței de finanțat”.

Metoda „diferenței de finanțat” nu se aplică în cazul în care:

- proiectele nu generează venituri;
- veniturile nete sunt negative, de exemplu când costurile de operare nu sunt acoperite de veniturile generate de operațiune. În astfel de cazuri, analiza sustenabilității financiare se va realiza pentru a determina dacă există fonduri disponibile suficiente pentru acoperirea cheltuielilor în timpul perioadei de analiză;

⁹ Asta se bazează pe interpretarea că fondurile provin de la contribuabilul mediu al UE. Ceea ce înseamnă că, chiar dacă proiectul este specific regiunii sau beneficiarului, costul relevant de oportunitate al capitalului trebuie să se bazeze pe un portofoliu european. Mai mult, integrarea piețelor financiare trebuie să conducă la o valoare unică din moment ce, pe termen lung, este așteptată convergența ratei inflației și cea a dobânzii în toate statele UE.

¹⁰ În cazul unei inflații scăzute, rata de actualizare reală poate fi aproximată utilizând formula Fisher, $r = i - \pi$ unde r este rata reală, i rata nominală și inflația este π . În astfel de cazuri, rata de actualizare nominală se obține prin adăugarea țintei de 5% la nivelul

așteptat al inflației. Trebuie reținut că formula va fi considerată astfel $r = \frac{1+i}{1+\pi}$

- De asemenea, metoda „diferenței de finanțat” nu se va aplica proiectelor care se supun normelor ajutorului de stat (Articolul 55.6 al Regulamentului 1083/2006).

Pentru proiectele care se nu se încadrează în categoria celor generatoare de venituri, nivelul maxim de cofinanțare UE este cel stabilit în cadrul axei prioritare relevante a programului operațional de la care se solicită finanțarea.

Prin “diferența de finanțat” se înțelege partea din costul investiției propuse (eligibil) care nu poate fi acoperită de veniturile nete rezultate din respectiva investiție, ambele exprimate din punct de vedere al valorii lor curente (prezente). Diferența între cele două valori este considerată *Cheltuielă Eligibilă* când se aplică ratele de cofinanțare specificate în programele operaționale relevante.

Utilizând fluxurile de numerar calculate după cum a fost prezentat în secțiunea anterioară, inițiatorii proiectelor trebuie să determine valoarea maximă a subvenției UE. DL4 prezintă instrucțiuni clare, care sunt prezentate în caseta de mai jos.

Pentru calcularea diferenței de finanțat, se vor lua în considerare următoarele:

Cheltuieli eligibile: prevederi referitoare la eligibilitatea costurilor de investiție pot fi găsite în articolul 56 al Regulamentului (CE) 1083/2006 (Regulamentul General pentru instrumente structurale); în articolul 7 al Regulamentului 1080/2006 al Consiliului European (FEDR); și în articolul 3 al Regulamentului Consiliului 1084/2006 (Fondul de Coeziune). Ca regulă generală, numai cheltuielile efectuate pe parcursul perioadei de programare 2007-2013 sunt eligibile pentru finanțare. De asemenea, constrângerile de eligibilitate sunt prevăzute la nivel național prin ordinele ministeriale privind eligibilitatea cheltuielilor.

Venituri care trebuie luate în considerare: doar veniturile definite ca intrări de numerar *plătite direct de utilizatori sau alte furnizări de servicii contra cost (inclusiv vânzarea sau închirierea de teren)* vor fi luate în considerare la determinarea diferenței de finanțat așa cum este definită în articolul 55(2) al Regulamentului 1083/2006; alte intrări de numerar pot fi considerate în analiza profitabilității capitalului național, dar acestea nu vor fi incluse la determinarea „diferenței de finanțat”.

Economii la costurile de operare. Economii la costurile de operare realizate de proiecte trebuie să fie luate în considerare la „determinarea diferenței de finanțare” (deoarece acestea sunt echivalente cu veniturile nete). Economii la costurile de operare pot fi ignorate dacă se poate demonstra că acestea sunt compensate de o reducere egală a subvențiilor de operare (se va explica în mod corespunzător și se va susține cu dovezi).

PAȘI DE URMAT ÎN DETERMINAREA SUBVENȚIEI EU ÎN PERIOADA DE PROGRAMARE 2007-2013

Pasul 1. Determinarea ratei diferenței de finanțat (R):

$$R = \text{Max EE/CIA}$$

unde

Max EE reprezintă *maximumul cheltuielilor eligibile* = CIA-VNA (art. 55.2)

CIA este *costul de investiție actualizat*

VNA este *venitul net actualizat* = venituri actualizate – costuri de operare actualizate + valoarea reziduală actualizată

Pasul 2. Determinarea “valorii de decizie” (VD), și anume a “valorii la care se aplică rata de cofinanțare pentru axa prioritară” (Art. 41.2):

$$VD = CE \cdot R$$

unde

CE reprezintă *cheltuielile eligibile*.

Pasul 3. Determinarea subvenției UE (maxime):

$$\text{subvenția UE} = DA \cdot \text{Max CRpa}$$

unde

Max CRpa este *rata maximă de cofinanțare stabilită pentru axa prioritară în Decizia Comisiei de adoptare a programului operațional* (Art. 52.7).

Calcularea „diferența de finanțat” se efectuează folosind aceeași perioadă de referință și rata de actualizare care au fost utilizate pentru analizele financiare. Cu toate acestea, fluxul de numerar actualizat determinat pentru a calcula „diferența de finanțat”, **nu ar trebui să includă**, elemente cum ar fi amortizarea și rezervele de contingență, după cum specifică în mod clar Document de Lucru nr. 4.

Pe de altă parte, costurile de înlocuire, care urmează să fie suportate în timpul perioadei de analiză (de exemplu, echipamente electromecanice cu o viață economică scurtă) sunt incluse în calcularea „diferenței de finanțat” ca și costurile de operare și întreținere (actualizate).

Rezultatul acestor calcule trebuie să fie descrise în mod corespunzător și prezentate în cererea de finanțare din FC/FEDR, un extras din relevant fiind atașat pentru referință la prezentul ghid.

4.4.5 Tarife și capacitatea de plată a utilizatorilor

Dacă este cazul, autoritățile de management trebuie să ia în considerare aplicarea principiului „poluatorul plătește” pe parcursul. Acest lucru este relevant pentru stabilirea tarifelor pentru utilizatorii direcți ai investițiilor de infrastructură specifice.

În același timp, atunci când este cazul, articolul 55 al Regulamentului 1083/2006 permite “considerarea echității legată de prosperitatea relativă a statului membru”, care pentru toate aspectele practice înseamnă că taxele totale plătite de utilizatorii serviciilor nu trebuie să depășească anumite limite acceptate din punct de vedere al capacității de plată a acestora. Detalii cu privire la aceste limite vor fi prezentate în Ghiduri sectoriale.

4.4.6 Analiza profitabilității

În cazul proiectelor ce vor fi subvenționate, analiza profitabilității este realizată pentru a se stabili dacă subvenția a fost determinată corespunzător și nu sunt transferate către beneficiarul proiectului fonduri nejustificate. Astfel, analiza va evalua prin calcularea următorilor indicatori financiari, dacă rata identificată a contribuției UE nu este prea generoasă:

- RRF/C și VFNA/C
- RRF/K și VFNA/K

RRF/C măsoară capacitatea proiectului de a genera fonduri care să asigure o rentabilitate adecvată a tuturor surselor utilizate pentru finanțare (de exemplu capitalul propriu sau împrumuturi). După cum a fost prezentat anterior, RRF/C se calculează pornind de la proiecția fluxului de numerar care acoperă viața economică a proiectului și include investiția inițială, costurile de înlocuire, costuri de operare și întreținere, taxele - ca ieșiri, iar încasările din veniturile proiectelor și valoarea reziduală a proiectului la sfârșitul vieții economice - ca intrări.

Rata de rentabilitate financiară a *capitalului* propriu (RRF/K) măsoară capacitatea proiectului de a asigura o rentabilitate adecvată a capitalului național investit și a contribuției capitalului privat, dacă este relevant. (RRF/K) se calculează pornind de la același flux de numerar dar prin deducerea din costurile de investiție ale proiectului, a împrumuturilor externe și contribuția UE¹¹.

RRF/K după subvenție nu trebuie să depășească o anumită limită (CE recomandă 8%) pentru a evita o rentabilitate excesivă pentru beneficiarul proiectului pe cheltuiala contribuabilului european. Această limită trebuie să fie justificată, ținând cont de profitabilitatea așteptată în mod normal de la proiectele de investiții similare în sectorul avut în vedere pentru proiect.

4.4.7 Sustenabilitatea financiară

Capacitatea beneficiarului proiectului de a gestiona implementarea investiției propuse este critică pentru succesul intervenției și, în final, pentru garantarea atingerii obiectivelor stabilite. Din această perspectivă, beneficiarul proiectului trebuie să demonstreze că intervenția propusă este sustenabilă din punct de vedere financiar și nu va pune în pericol capacitatea sa de a îndeplini toate obligațiile financiare pe parcursul perioadei de referință.

Sustenabilitatea financiară implică existența unui flux de numerar cumulat pozitiv pentru fiecare an al proiecțiilor (mai simplu, suficient numerar pentru desfășurarea fără probleme a operațiunilor în fiecare an). Deficitele temporare pot fi acoperite eventual printr-un credit revolving (care apoi va fi luat în considerare la determinarea fluxului de numerar), având în vedere că ipotezele referitoare la acest credit revolving sunt rezonabile în relație cu piețele financiare locale.

¹¹ O alternativă este de a considera costuri ale proiectului toate contribuțiile garantate de autorități naționale, la nivel central și local.

De asemenea, când în structura financiară a proiectului este cuprins un împrumut pe termen lung ce va fi achitat din venituri în scopul realizării proiecțiilor financiare, se va solicita o rată de acoperire a serviciului datoriei¹² de cel puțin 1,2 pentru fiecare an al perioadei de amortizare a împrumutului¹³.

Dacă din motive specifice sustenabilitatea financiară nu poate fi justificată în relație cu liniile analizei propuse (de ex. în cazul activităților care nu sunt generatoare de venituri, fără taxe de drum), o indicație clară asupra surselor potențiale care vor acoperi necesarul de subvenții trebuie inclusă ca parte a analizei. Se așteaptă ca autoritățile finanțatoare să solicite o confirmare formală a surselor identificate în acest sens.

4.4.8 Rezumat al elementelor utilizate în analiza financiară

Următorul tabel recapitulează elementele care vor fi luate în considerare la efectuarea analizei financiare și determinarea indicatorilor de performanță, incluzând semnul cu care vor fi luate în considerare aceste elemente în funcție de :

Tabel 3: Rezumat al elementelor utilizate în analiza financiară¹⁴

	FNPV(C)	SUSTAINABILITY	FNPV(K)
Total investment costs			
Land	-	-	
Buildings	-	-	
Equipment	-	-	
Extraordinary Maintenance*	-	-	
Licences	-	-	
Patents	-	-	
Other pre-production expenses	-	-	
Changes in working capital	-(+)	-(+)	
Residual value*	+		+
Total operating costs			
Raw materials	-	-	-
Labour	-	-	-
Electric power	-	-	-
Maintenance	-	-	-
Administrative costs	-	-	-
Other outflows			
Interest		-	-
Loans reimbursement		-	-
Taxes		-	
Total operating revenues			
Output X	+	+	+
Output Y	+	+	+
Sources of financing			
Community assistance		+	
National public contribution		+	-
National private capital		+	-
Loans		+	
Other resources (e.g. operating subsidies)		+	

* In the calculation of the funding-gap rate these item are included in the discounted net revenue (DNR) and not in the discounted investment cost (DIC) because not occurring during the investment phase (see Annex I). The same applies to the capital expenditures incurred during the operational phase (e.g. replacement of short-life equipment).

Note: The '-' and '+' signs indicate the nature of the cash-flow. For instance, national public contributions are considered as inflows when checking the project sustainability and as outflows when estimating the return on the national capital (K).

4.5 Analiza economică

4.5.1 Obiectivele și scopul analizei

Obiectivul analizei economice este de a demonstra că proiectul are o contribuție pozitivă netă pentru societate și, în consecință, merită să fie cofinanțat din fonduri ale UE. Pentru alternativa selectată beneficiile proiectului trebuie să depășească costurile proiectului și, mai specific, valoarea actualizată a beneficiilor economice ale proiectului nu trebuie să depășească valoarea actualizată a costurilor economice ale proiectului.

În practică, acesta se exprimă ca VNAE pozitivă, un raport Beneficii/Costuri (B/C) mai mare ca 1 și o RRE a proiectului care depășească rata de actualizare utilizată pentru calcularea VNAE.

În scopul prezentului Ghid, se recomandă utilizarea unei rate de actualizare socială de 5.5%, așa cum este propus de Comisia Europeană în Documentul de Lucru nr. 4.

¹² Care se măsoară ca EBITDA/Serviciul datoriei, unde EBITDA reprezintă câștigurile înainte de dobândă, taxe, și amortizare

¹³ Sau mai mare dacă cofinanțatorul proiectului solicită, dacă este aplicabil.

¹⁴ Guide to Cost – Benefit Analysis of investment projects, 2008, European Commission

Costurile proiectului economic (față de cel financiar) sunt măsurate din punct de vedere al costurilor lor de 'resursă' sau 'oportunitate'; acesta reprezintă beneficiul care poate fi predeterminat (pierderea de oportunitate) de societate prin utilizarea în proiect a resurselor economice limitate comparativ cu o utilizare alternativă a fondurilor în alte scopuri.

În mod similar, beneficiile economice ale proiectului pot fi măsurate din punct de vedere al *costurilor evitate* ca rezultat al implementării proiectului, sau din punct de vedere al *beneficiilor externe care* rezultă din implementarea proiectului și care nu sunt incluse în analiza financiară.

Punctul de start în analiza economică este fluxul de numerar calculat pentru analiza financiară la care, sunt introduse două tipuri de corecții. Aceste corecții se reflectă în fluxurile economice de numerar: (i) corecția fiscală și conversia prețurilor (ii) monetizarea externalităților.

4.5.2 Corecții fiscale și conversia prețurilor

Corecțiile fiscale sunt necesare pentru acele elemente ale prețurilor financiare care nu sunt legate de conținutul costurilor de oportunitate a resurselor implicate. Din acest punct de vedere, corecțiile vor include deducerea taxelor indirecte (de exemplu TVA), a subvențiilor și transferurilor simple (de ex. plata la contribuției la asigurările sociale). În particular, costurile investiției pentru beneficiarii care nu sunt înregistrați ca plătitori de TVA (și pentru care TVA-ul nu este recuperabil) trebuie să includă TVA-ul în analiza *financiară*. Aceasta, oricum, va fi exclusă din analiza *economică*.

Cu toate acestea, prețurile de contabilitate trebuie să includă taxele directe.

Odată ce corecțiile fiscale sunt luate în considerare, este necesar să se asigure utilizarea în analiza economică a prețurilor care reflectă în mod corespunzător valoarea economică a resurselor avute în vedere. Conversia costurilor proiectului din prețuri de piață în prețuri de contabilitate implică detalierea costurilor proiectului pe diferite categorii după cum este prezentat mai jos, aplicând un tratament specific pentru fiecare caz:

- a. Bunuri/servicii care se pot comercializa: Această categorie cuprinde toate bunurile și serviciile incluse în costurile proiectului care pot fi cuantificate pe baza prețurilor internaționale. Pentru o economie deschisă cu ofertanți internaționali pentru furnizarea de echipamente, materiale și servicii, această categorie va cuprinde în mod normal majoritatea costurilor proiectului. Nu este solicitată o conversie specifică dacă se crede că prețurile de piață reflectă prețurile economice (adică costurile de oportunitate).
- b. Articole/produse care nu se pot exporta: în această categorie sunt cuprinse toate bunurile și serviciile care trebuie achiziționate intern, așa cum sunt transportul intern și construcțiile, unele materii prime, și consumul de apă și energie. Conversia prețurilor financiare în prețuri economice este făcută în mod uzual cu Factorul de Conversie Standard (FCS). FCS se calculează pe baza mediei diferențelor între prețurile interne și cele internaționale (de ex.: prețurile în frontieră FOB și CIF) datorită tarifelor comerciale și barierelor. Oricum, dacă se consideră costurile din această categorie normal de scăzute în relație cu totalul costurilor proiectului și că aproximativ 70% din comerțul României se desfășoară în interiorul UE și prin definiție nu fac subiectul tarifelor comerciale, FCS va fi 1, dacă nu se justifică altfel.
- c. Forța de muncă calificată: această categorie include ca principală componentă forța de muncă a costului proiectului care este considerată insuficientă și exprimată adecvat din punct de vedere al costurilor de oportunitate. Nu este solicitată o conversie dacă prețuri de piață se presupune că reflectă prețuri economice.
- d. Forța de muncă necalificată: aici este cuprinsă componenta de forța de muncă a costului proiectului care este considerată în surplus (adică în contextul șomajului) și nu este exprimată adecvat din punct de vedere economic. Corecția care reflectă costul de oportunitate al forței de muncă se poate realiza prin multiplicarea costului financiar al forței de muncă necalificate așa numitul **rata factorului salariului umbră** (RFSM), care poate fi calculat după formula $(1-u)*(1-t)$, unde u este rata regională a șomajului și t este rata contribuțiilor la asigurări sociale și taxele relevante incluse în costurile forței de muncă¹⁵.

¹⁵ Care corespunde salariului marginal $SM = SF \cdot (1-u) \cdot (1-t)$, unde SF este salariul financiar (sau de piață) și Rata Factorului Salariului Umbră este $RFSM = SM/SF$. De subliniat faptul că această abordare este corectă în condițiile unei rate a șomajului involuntar ridicate. Oricum, dacă un proiect de investiție are deja o rată de rentabilitate internă a investiției satisfăcătoare din punct de vedere economic înainte de corecții pentru costul forței de muncă, nu mai este necesar să fie consumat timp și efort pentru estimarea detaliată a salariului umbră.

Acestea fiind spuse, în anumite cazuri impactul proiectului asupra angajării forței de muncă poate necesita o considerare atentă, în particular când: a) proiectul poate atrage pierderea locurilor de muncă în alte sectoare și beneficiile brute asupra angajării forței de muncă pot supraestima impactul b) unul din obiectivele proiectului este de a menține locuri de muncă care altfel ar fi pierdute; c)

- e. Achiziția de teren: în această categorie este inclus terenul utilizat implicit în proiect, chiar și când nici un cost financiar nu este inclus în costul proiectului (de ex. dacă terenul a fost pus la dispoziție fără costuri de către beneficiarul proiectului). Corecția costurilor terenului urmărește ajustarea produsului net care ar fi fost obținut pe terenul respectiv dacă nu ar fi fost utilizat pentru proiect. În acele cazuri în care terenul a fost achiziționat la valoarea de piață, factorul de conversie aplicabil este 1 dacă se consideră că valoarea de piață reflectă valoarea actualizată a realizărilor viitoare. Altfel, ajustările care să reflecte costurile economice vor fi calculate de la caz cu caz.
- f. Transferuri financiare: Aceasta categorie cuprinde taxele indirecte (spre exemplu TVA), subvenții și transferuri financiare simple incluse în prețurile de piață utilizate la estimarea costurilor proiectului. Toate aceste costuri vor fi eliminate pentru scopul analizei economice¹⁶.

Tabelul 4 prezintă conversia prețurilor de piață în prețuri de contabilitate. Costurile financiare sunt convertite în costuri economice prin multiplicarea cu factorul de conversie corespunzător. De asemenea, costurile relevante care vor fi considerate în analiza economică sunt costurile incrementale ale proiectului, chiar dacă analiza financiară utilizează metoda costurilor istorice restante.

Tabel 4: Factori de conversie pe categorii de costuri

Categorie de cost	Factor de conversie	Comentariu
Articole care se pot comercializa	1	
Articole care nu se pot comercializa	1	dacă nu se justifică altfel
Forța de muncă calificată	1	
Forța de muncă necalificată	SWRF	formula de calcul $(1-u) \times (1-t)$
Achiziția de teren	1	dacă nu se justifică altfel
Transferuri financiare	0	

4.5.3 Integrarea externalităților

Beneficiile proiectului pot avea forma beneficiilor pentru societate care nu sunt considerate în mod corespunzător în analiza financiară, chiar dacă sunt un rezultat așteptat al proiectului, deoarece nu sunt integral cuprinse în prețurile financiare datorită lipsei unei valori de piață (și/sau datorită distorsionărilor piețelor).

Un exemplu tipic este îmbunătățirea calității vieții a persoanelor care locuiesc în zona care beneficiază de un proiect de mediu. Calitatea vieții poate fi îmbunătățită ca rezultat, spre exemplu, al schimbărilor așteptate în starea de sănătate a populației din zonă (urmărire a reducerii poluării), sau creșterea atractivității zonei care face subiectul intervenției (datorită îmbunătățirii condițiilor de mediu, spre exemplu cursuri de apă mai curate, râuri și lacuri).

Dacă ne uităm la proiectele din domeniul transportului, beneficiile care nu sunt cuprinse în analiza financiară pot fi identificate ca timp economisit pentru transfer/transport (datorită unui drum nou sau îmbunătățirii condițiilor existente) sau reducerea riscului și a numărului de accidente. Printre beneficiile care pot fi atribuite proiectelor din sectorul energie se numără reducerea emisiilor nocive de gaze (inclusiv CO₂ și SO₂), și particule fine.

Este de reținut faptul că proiectul poate avea și externalități negative care nu se reflectă în costurile de oportunitate și care este necesar să fie luate în considerare în analiza economică. Externalitățile negative pot avea forma unor posibile impacturi asupra mediului (distrugerea peisajului, impactul natural, pierderea din suprafața și valoarea imobiliară a terenului datorită unor efecte negative asupra ambientului, cum ar fi zgomotul sau mirosul), impact negativ datorită deschiderii zonelor de construcție (efect temporar) sau creșterea emisiilor datorită intensificării activităților de transport induse de proiect (de ex. ca rezultat al stabilirii stațiilor de transfer pentru transportarea deșeurilor la zona de depozitare)

obiectivele proiectului privește în particular anumite grupuri de forță de muncă (de ex. tineri, șomeri pe termen lung) și este important să fie luate în considerare diferitele impacturi pe grupele țintă.

¹⁶ Din nou, prețurile economice nu trebuie să cuprindă taxele directe. De asemenea, taxe indirecte specifice/subvenții prevăzute pentru corectarea externalităților nu vor fi eliminate atâta timp cât nu se produce dubla înregistrare.

Externalitățile (pozitive și negative) sunt prezente în toate acțiunile propuse și depind de caracteristicile specifice proiectelor. În acest sens, se recomandă identificarea externalităților caz cu caz atunci când se pregătește analiza economică.

Se anticipează că, o dată identificate externalitățile potențiale, partea dificilă este cuprinderea acestora în analiza economică, având în vedere că asta va însemna transformarea lor în termeni economici prin atribuirea unui "preț" (sau cost). Acest pas se poate dovedi a fi complicat deoarece, prin definiție, externalitățile nu au un preț stabilit de piață, de aceea este necesară utilizarea aproximărilor pentru conversia lor în termeni economici.

Recomandarea generală este de a limita analiza externalităților în analiza economică la cele pentru care un argument economic solid poate fi prezentat și pentru care o monetizare sau estimare este realist posibilă. În astfel de cazuri când monetizarea este dificil de justificat, externalitățile identificate pot fi introduse ca parte a analizei multicriteriale, spre exemplu în cadrul selectării opțiunilor.

Până la un anumit punct, externalitățile sunt similare/comune în cazul proiectelor sau acțiunilor ce privesc un sector specific, datorită caracteristicilor și elementelor acțiunilor avute în vedere în mod tradițional. În acest sens, recomandări detaliate asupra externalităților ce pot fi luate în considerare pentru analiza economică vor fi prezentate în Ghidurile sectoriale.

4.6 Analiza de risc și sensibilitate

În conformitate cu articolul 40 (e) Regulamentul 1083/2006, o "analiza riscului" va fi inclusă în ACB. Scopul este de a determina incertitudinea în cea ce privește implementarea proiectelor de investiție, care se realizează printr-o analiză de risc și de sensibilitate.

Obiectivul analizei de risc și sensibilitate este de a evalua performanța indicatorilor de profitabilitate a proiectului. În acest sens, prima parte a analizei (analiza de sensibilitate) urmărește identificarea variabilelor critice și impactul lor potențial asupra modificării indicatorii de profitabilitate, cea de a doua parte (analiza riscului) are ca scop estimarea probabilității acestor modificări care au avut loc, rezultatele acestei analize exprimându-se ca medie estimată și deviație standard ale indicatori menționați.

Indicatori de performanță relevanți care se vor considera pentru analiza de risc și sensibilitate sunt RRF/C și VNAF pentru analiza financiară, RRE și VNAE pentru analiza economică, care se vor calcula în toate cazurile după contribuția UE.

Analiza de sensibilitate și risc se realizează în trei pași, rezultatul fiecăruia urmând a fi reflectat în cererea de finanțare:

1. identificarea variabilelor critice: stabilirea acelor variabile care sunt considerate critice pentru indicatorii de performanță ai proiectului. Acest lucru se realizează prin modificarea procentuală de +/- 1% a unui set de variabile ale proiectului și apoi calcularea valorii indicatorilor de profitabilitate. Orice variabilă a proiectului pentru care variația cu 1% va produce o modificare cu mai mult de 5% în valoarea de bază a VNAF sau VNAE va fi considerată o variabilă critică;
2. Calcularea valorilor de comutare a variabilelor critice: luând în considerare rezultatele obținute la primul pas, orice variabilă a proiectului pentru care variația cu 1% va produce o modificare cu mai mult de 5% în valoarea de bază a VNAF sau VNAE va fi considerată o variabilă critică. Pentru variabile critice se solicită calcularea așa numitei *valorii de comutare*, care reprezintă variația (în procente) a variabilei critice care face ca indicatorul de performanță analizat (VNAF sau VNAE) să treacă prin zero.
3. Estimarea distribuției probabilității pentru indicatorii de profitabilitate: acest pas implică o evaluare calitativă a factorilor relevanți care pot afecta valorile variabilelor critice, precum și măsurile incluse deja în proiect pentru a reduce impactul acestor factori¹⁷. În consecință, sunt două opțiuni pentru cuantificarea nivelului de siguranță valorilor calculate pentru indicatorii profitabilitate:

¹⁷ Spre exemplu, costul total al proiectului poate fi o variabilă; definirea insuficientă a diferitelor investiții incluse în proiect și costul lor pot reprezenta un risc relevant din punct de vedere la costului total al proiectului, precum și pregătirea planurilor detaliate și documentelor de licitație care cuprind estimări de costuri realiste ca parte a studiilor de fezabilitate pot fi considerate ca măsuri de control al riscului.

- a. Dacă există informație rezonabilă pentru stabilirea distribuției probabilității variabilelor critice¹⁸, atunci este posibilă utilizarea metodei statistice Monte Carlo sau similar, care atribuie simultan valori întâmplătoare variabilelor critice (în cadrul distribuției așteptate) pentru un număr sau repetiții suficient de mari pentru a obține o probabilitate a distribuției pentru fiecare din indicatorii de profitabilitate. Astfel fiecare indicator de profitabilitate se va exprima ca medie și deviație standard a variabilelor obținute după toate repetițiile.
- b. Dacă nu există informație rezonabilă pentru stabilirea distribuției probabilității variabilelor critice, atunci analiza riscului se va realiza prin definirea scenariului optimist și pesimist care va include toate variabilele critice și calcularea a două valori extreme pentru indicatorii de profitabilitate pe baza celor două scenarii.

6. Prezentarea rezultatelor Analizei Cost – Beneficiu

După realizarea analizei, concluziile ACB vor fi prezentate într-un document ce avea cel puțin următoarele capitole:

1. Identificarea investiției și definirea obiectivelor

Se va prezenta legătura obiectivului proiectului cu obiectivele Programului Operațional relevant, așa cum s-a agreeat cu Comisia Europeană (CE). De asemenea, se vor sublinia caracteristicile principale ale acțiunii și/ sau proiectului propus și vor fi prezentate rezultatele analizei cererii (studii de piață, previziuni de trafic, etc.).

2. Analiza opțiunilor

În baza cererii identificate anterior, se va sublinia și compara alternativele studiate și se completează comparația tehnică prin analiza economică și financiară care conduce în mod logic către opțiunea recomandată.

3. Analiza financiară

Se vor furniza detalii asupra proiecțiilor financiare și concluziile analizei în ceea ce privește aplicarea principiului “poluatorul plătește”, disponibilitatea, sustenabilitatea financiară, precum și indicatorii de profitabilitate (RRF/C, VNAF, RRF/K și VNAF), care se vor considera în toate cazurile, înainte și după contribuția UE.

4. Determinarea ratei de cofinanțare

Se vor prezenta succesiv (i) diferența de finanțat R, (ii) valoarea de decizie VD, și (iii) subvenția UE recomandată.

8. Tarife și capacitatea de plată a consumatorilor

Dacă este relevant, se va face prezentarea tarifelor propuse și documentarea disponibilității pentru beneficiarii proiectului, în special pentru gospodăriile cu venituri medii și mici.

9. Analiza economică

Se vor identifica și cuantifica în termeni monetari beneficiile proiectului, corecția costului proiectului cu prețuri economice și se vor calcula VNAE, raportul B/C și RRE (numai pentru proiecte majore de investiții)

10. Analiza riscului și a sensibilității

Va cuprinde informații asupra variabilelor critice, valoarea de comutare în fiecare caz, factorii relevanți și măsurile legate de schimbările în aceste variabile critice, precum și estimarea distribuției probabilității pentru indicatorii de profitabilitate financiară sau, dacă nu este posibil, simpla lor valoare în cadrul scenariilor optimist și pesimist.

¹⁸ Sau cel puțin o variație rezonabilă, presupunând o distribuție normală între valoarea maximă și minimă.

Prezenta anexă urmărește să ofere detalii asupra unui alt tip de analiză a proiectului. Aceasta abordare nu trebuie văzută ca un înlocuitor al ACB, care reprezintă tipul de analiză solicitat prin reglementările privind fondurile structurale, ci mai degrabă o completare pentru cazuri speciale sau o aproximare brută a rezultatelor atunci când ACB completă este imposibil sau dificil de realizat, datorită caracteristicilor beneficiilor și costurilor implicate în proiecte.

Analiza cost - eficacitate

Analiza cost-eficacitate (ACE) constă în compararea alternativelor de proiect care urmăresc obținerea unui singur efect sau rezultat comun, dar care poate diferi în intensitate. Aceasta are ca scop selectarea celui proiect care, pentru un nivel dat al rezultatului, minimizează valoarea netă actualizată a costurilor, sau, alternativ, pentru un cost dat, maximizează nivelul rezultatului. Rezultatele ACE sunt folositoare pentru acele proiecte ale căror beneficii sunt dificil, dacă nu imposibil, să fie evaluate, în timp ce costurile pot fi determinate cu mai multă certitudine.

Un raport simplu al ACE este utilizat pentru a determina, spre exemplu, costul cercetării pentru un patent, costul educației pentru un elev, costul pe unitate de reducere a emisiilor, ș.a.m.d. ACE este mai puțin utilă atunci când o valoare, chiar și indicativă, poate fi atribuită beneficiilor și nu doar costurilor.

În general, ACE rezolvă o problemă de optimizare a resurselor care este, de obicei, prezentă în una din următoarele două forme:

- un buget fix și n alternative de proiect, factorii de decizie urmărind să maximizeze rezultatele care pot fi obținute, măsurate în termeni de eficacitate (E);
- un nivel fix al eficacității (E) care trebuie atins, factorii de decizie având ca scop minimizarea costurilor (C).

Analiza cost-eficacitate este utilizată pentru a testa ipoteza nulă, adică cost-eficacitatea unui proiect (a) este diferită de cea a unei intervenții concurente (b) se calculează ca raport:

$$R = (Ca - Cb) / (Ea - Eb) = \Delta C / \Delta E$$

definind astfel costul incremental pe unitatea de rezultat suplimentar.

În termeni practici, atunci când sunt evaluate diferite alternative pe parcursul analizei opțiunilor, pentru fiecare din opțiunile avute în vedere față de scenariul „a nu face nimic” se are în vedere următoarea abordare:

- a. estimarea costurilor anuale de investiție și producție care sunt necesare pentru obținerea rezultatului așteptat. Acestea sunt costuri totale (nu incrementale), apărute pe parcursul vieții economice a proiectului;
- b. estimarea valorii reziduale a investițiilor la sfârșitul vieții economice a proiectului (care va fi luată în calcul cu semn negativ, reprezentând valoarea investiției după perioada de referință);
- c. calcularea valorii actualizate a costurilor de investiție și operare pentru fiecare din alternative;
- d. raportarea valorii actualizate a costurilor la rezultatul obținut și compararea indicatorilor de cost-eficacitate

Dacă se consideră că toate alternativele sunt fezabile, opțiunea cu cea mai mică valoare netă actualizată pe unitatea de rezultat (adică alternativa cea mai eficientă) reprezintă alternativa optimă.

În continuare este prezentat un exemplu de analiză a opțiunilor bazată pe metoda cost - eficacitate.

Exemplu: analiza opțiunilor

Optiunea A							
Costuri de investitie	100	50					
Costuri de operare si intretinere			6	6	6	6	6
Valoarea reziduala							50
Costuri totale	100	50	6	6	6	6	-44
VNA a costurilor totale	128,62						
Rezultat obtinut	50						
VNA costuri/rezultat	2,57						
Option B							
Costuri de investitie	100	100					
Costuri de operare si intretinere			2	2	2	2	2
Valoarea reziduala							50
Costuri totale	100	100	2	2	2	2	-48
VNA a costurilor totale	158,26						
Rezultat obtinut	80						
VNA costuri/rezultat	1,98						

Având in vedere costurile totale relative si rezultatele, Opțiunea B este soluția cea mai eficienta din punct de vedere al costurilor.

Extras din Cererea de finanțare din FC/FEDR –
analiza financiară și calcularea diferenței de finanțat

Secțiunea E – Analiza Cost - Beneficiu

	Main elements and parameters	Valoarea neactualizată	Valoarea actualizată (Valoarea netă actualizată)
1	Perioada de referință (ani)		
2	Rata financiară de actualizare (%) ¹⁹		
3	Costul total al investiției (în euro, neactualizat)		
4	Costul total al investiției (în euro, actualizat)		
5	Valoarea reziduală (în euro, neactualizată)		
6	Valoarea reziduală (în euro, actualizată)		
7	Venituri (în euro, actualizat)		
8	Costuri de operare (în euro, actualizate)		
9	Venituri nete = venituri – costuri de operare + valoarea reziduală (în euro, actualizate) = (7) – (8) + (6)		
10	Cheltuielă eligibilă (Art. 55 (2)) = cost de investiție – venit net (în euro, actualizată) = (4) – (9)		
11	Rata diferenței de finanțat (%) = (10) / (4)		

[Costurile și veniturile vor fi prezentate în valori fără TVA]

¹⁹ Specify if the rate is real or nominal. If the financial analysis is conducted in constant prices, a financial discount rate expressed in real terms shall be used. If the analysis is conducted in current prices, a discount rate in nominal terms shall be used.

1. Fundamentare

Această anexă stabilește cadrul de date statistice utilizate în analiză de factorii implicați în pregătirea, compararea și selectarea proiectelor de investiții care urmează să fie cofinanțate din Fondul de Coeziune (FC) și Fondul european de Dezvoltare Regională (FEDR).

Datele prezentate în continuare sunt în concordanță cu ipotezele macroeconomice folosite pentru pregătirea Cadrelor Strategice Naționale de Referință, care este documentul de referință în pregătirea programelor operaționale, și a pregătirii de proiecte în cadrul acestora.

2. Previziuni macroeconomice și rata de creștere a populației

a) Creșterea PIB

Previziunile se bazează pe cele mai recente prognoze disponibile de la Comisia Națională de Prognoză (CNP).

Pentru perioada ce urmează după anul 2021, și pentru următorii ani de analiză, prognoza va lua în calcul o **rata medie de creștere a PIB** stabilită la **5%** (în termeni reali) pe an. Versiunea curentă a acestui ghid prezintă datele publicate în luna mai 2008, ca parte a documentului *Prognoza de primăvară pe termen lung 2008-2020*, disponibil la www.cnp.ro.

Proiecția creșterii PIB (% anual)

2006*	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
7.7	6.0	6.5	6.1	5.8	5.8	5.7	5.7	5.5
2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021 și următorii ani		
5.3	5.4	5.6	5.7	5.3	5.2	5		

Informațiile prezentate în tabelul de mai sus sunt se referă date de nivel național, publicate de CNP.

b) Inflația

Datele privind inflația sunt bazate pe creșterea anuală Indicelui Prețurilor de Consum (IPC), în cazul în care inflația se calculează scăzând 100 din IPC anual.

Pentru perioada ce urmează după anul 2021, și pentru următorii ani de analiză, prognoza va lua în calcul o **rată medie de creștere a inflației** stabilită la **2,0%** pe an. Versiunea curentă a acestui ghid prezintă datele publicate în luna mai 2008, ca parte a documentului *Prognoza de primăvară pe termen lung 2008-2020*, disponibil la www.cnp.ro.

Proiecția dinamicii inflației (rata de creștere anuală %)

2006*	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
6.56	4.84	7.5	4.5	3.6	3.2	2.8	2.5	2.3
2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021 și următorii ani		
2.0	2.0	2.0	2.0	2.0	2.0	2.0		

c) Rata de schimb valutar

Previziunile se vor baza pe cele mai recente prognoze puse la dispoziție de CNP. Versiunea curentă a acestui ghid prezintă datele publicate în luna mai 2008, ca parte a documentului *Prognoza de primăvară pe termen lung 2008-2020*, disponibil la www.cnp.ro.

Pentru perioada ce urmează după anul 2014, și pentru următorii ani de analiză, prognoza va lua în calcul o **rata de schimb valutar** stabilită la **3.25 RON/Euro**.

Proiecția ratelor de schimb valutar (RON/EUR)

2006*	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
-------	------	------	------	------	------	------	------	------

3.53	3.34	3.55	3.45	3.38	3.33	3.30	3.25	3.25
2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021 și următorii ani		
3.25	3.25	3.25	3.25	3.25	3.25	3.25		

d) Creșterea populației

cele mai recente prognoze disponibile la CNP cu privire la creșterea populației (PROIECȚIA PRINCIPALILOR INDICATORI MACROECONOMICI ÎN PERIOADA 2008 – 2013 – *Prognoza de primăvară*) indică următoarele proiecții pentru creșterea la nivel național:

Proiecția dinamicii populației (creșterea anuală %)

2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014+
-0.2	-0.3	-0.4	-0.4	-0.4	-0.3	-0.3	-0.3	-0.3

Dacă sunt disponibile date oficiale mai detaliate pentru creșterea populației la nivel local, atunci este recomandat ca acestea să fie utilizate, specificându-se în mod clar sursa datelor.

Dacă nu, se vor utiliza previziuni rezonabile (a căror justificare va fi prezentată în ACB) pentru a determina pe baza valorilor naționale creșterea populației la nivel local.

3. Date referitoare la veniturile gospodăriilor pentru evaluarea capacității de plată

Situația actuală

Cu excepția cazului în care date oficiale mai detaliate sunt disponibile la nivel local (sursa datelor trebuie specificată clar în orice prezentare a ACB), pentru stabilirea veniturilor populației la nivel local se vor utiliza datele furnizate de Institutul Național de Statistică în „Cercetarea statistică a bugetelor de familie”. .

Ultimul anuar statistic public de INS cuprinde un capitol care cuprinde informații din „Cercetarea statistică a bugetelor de familie”.

Proiecții

Se recomandă a se lua în considerare o creștere a veniturilor gospodăriilor egală cu creșterea PIB. Ca rezultat, datele curente colectate, împărțite pe decile de venit, vor fi previzionate utilizând o rată de creștere egală cu creșterea PIB.

Este de reținut faptul că, venitul celei mai mici din ultimele trei decile este susceptibil de a avea o ritm de creștere mai scăzut decât venitul mediu, care este complet indexat cu creșterea PIB. De aceea, este recomandat să se utilizeze medii istorice pentru ultimii (cel puțin) 5 ani cu scopul de a determina rata de creștere procentuală care poate fi atașată la veniturile ultimelor trei decile.

Actualizare: procesul de ajustare la momentul prezent a valorilor viitoare ale fluxurilor de intrare și ieșire prin utilizarea ratei de actualizare, adică multiplicarea valorii viitoare printr-un coeficient care scade în timp.

Analiza Cost – Beneficiu (ACB): cadrul conceptual aplicat oricărei evaluări cantitative, sistematice, a unui proiect public sau privat pentru a stabili dacă, sau în ce măsură este valoros dintr-o perspectivă socială. Analiza Cost – Beneficiu diferă de o simplă evaluare financiară unde sunt luate în considerare toate câștigurile (beneficii) și pierderile (costuri). În mod uzual, ACB implică utilizarea prețurilor de contabilitate.

Analiza cost-eficacitate: ACE este o tehnică de evaluare și monitorizare utilizată atunci când beneficiile nu pot fi măsurate în mod rezonabil în termeni financiari. Aceasta este, de obicei, realizată prin calcularea costului pe unitatea de produs a beneficiilor „fără echivalent monetar” și necesită existența unor mijloace pentru cuantificarea beneficiilor, dar nu prin atașarea la aceste beneficii a unei valori monetare sau economice.

Analiza economică: analiza care este efectuată utilizând valorile economice, reflectând valorile pe care societatea este dispusă să le plătească pentru un bun sau serviciu. În general, analiza economică pune în valoare toate bunurile/ serviciile la valoarea lor de întrebuințare sau costul de oportunitate pentru societate (adesea prețul la frontieră pentru produsele/ serviciile care nu se pot comercializa). Acesta are aceeași semnificație cu analiza cost – beneficiu.

Analiza financiară: este analiza realizată din punct de vedere al operatorului proiectului și permite: 1) verificarea și garantarea fluxului de numerar (verificarea sustenabilității financiare), 2) calcularea indicilor de rentabilitate financiară a proiectului de investiții pe baza fluxului de numerar net actualizat, legate exclusiv de unitatea economică care promovează proiectul (companie, autoritate de management).

Analiza impactului asupra mediului: raportul impactului asupra mediului a unui proiect, care identifică efectele sale fizice sau biologice asupra mediului în sens larg. Aceasta va include o previziune a potențialelor emisii poluate, pierderea aspectelor vizuale, ș.a.m.d

Analiza proiectului: cadrul analitic pentru evaluarea fezabilității și performanței proiectelor. Aceasta include analiza contextului, obiectivele, aspecte tehnice, previziunea cererii, costuri și beneficii financiare și economice ale proiectului date fiind alternativele, o propunere de proiect va contribui la atingerea obiectivelor stabilite de entitatea care inițiază analiza pentru justificarea acestui proiect.

Analiza de risc: un studiu al probabilităților proiectului de a obține o rata de rentabilitate internă satisfăcătoare și al gradului cel mai probabil de variație de la cea mai bună estimare a ratei de rentabilitate. Cu toate că analiza de risc asigură o bază mai bună pentru analiza de sensibilitate în vederea aprecierii gradului de risc pentru un proiect individual sau riscul relativ al proiectelor alternative, aceasta nu diminuează cu nimic riscurile.

Analiza de sensibilitate: tehnică analitică de a testa sistematic ce se întâmplă cu rentabilitatea unui proiect în cazul în care evenimentele diferă de estimările făcute în faza de planificare. Acesta este mai degrabă un mijloc brut de abordare a incertitudinii cu privire la evenimentele și valorile viitoare. Analiza se realizează prin modificarea unui element sau a unei combinații de elemente și prin determinarea efectului schimbării asupra rezultatului.

Analiza sustenabilității financiare: analiza efectuată pentru a verifica dacă resursele financiare sunt suficiente pentru a acoperi ieșirile de numerar, an de an, pentru întreaga perioadă de referință a proiectului. Sustenabilitatea financiară este verificată dacă fluxul de numerar net cumulat este pozitiv pe parcursul perioadei de analiză.

Analiza multicriterială: AMC este o metodologie de evaluare care ia în considerare mai multe obiective prin atribuirea unei ponderi pentru fiecare obiectiv măsurabil. În contrast cu ACB, care se concentrează pe un singur criteriu (maximizarea bunăstării sociale), AMC este un instrument care acoperă un set de obiective diferite care nu pot fi agregate prin utilizarea prețurilor umbră și ponderea bunăstării, așa cum se întâmplă în ACB standard.

Beneficiu net: suma rămasă după ce toate fluxurile de ieșire au fost scăzute din totalul fluxurilor de intrare. Actualizarea veniturilor nete înainte de obținerea finanțării oferă o măsură dacă proiectul merită toate resursele angajate; actualizarea veniturilor nete după obținerea finanțării dă o măsură dacă proiectului merită să dispună de resursele proprii sau capital.

Bunuri/ servicii care se pot comercializa: bunurile/ serviciile care se pot comercializa pe plan internațional în absența politicilor comerciale restrictive.

Bunuri/ servicii care nu se pot comercializa: reprezintă acele bunuri/ servicii care nu pot fi exportate sau importate, spre exemplu servicii locale, forța de muncă necalificată și teren. În analiza economică, articolele care nu se pot

comercializate sunt evaluate la costul marginal pe termen lung, dacă sunt bunuri sau servicii intermediare, sau în funcție de criteriul disponibilității de plată, dacă sunt bunuri sau servicii finale.

Costuri și beneficii socio-economice: costurile de oportunitate sau beneficiile pentru economie luate ca întreg. Ele pot diferi de costurile și beneficiile private în măsura în care prețurile efective diferă de prețurile de contabilitate.

Costul de oportunitate: valoarea resurselor în alternativa celei mai bune utilizări a acestora. Pentru analiza financiară, costul de oportunitate al intrărilor este întotdeauna prețul pieței. Pentru analiza economică, costul de oportunitate al intrărilor este valoarea socială marginală în alternativa „fără proiect” a celei mai bune utilizări pentru bunuri și servicii intermediare, sau valoarea sa de utilizare (măsurată prin dispoziția de plată) dacă bunuri și servicii finale.

Disponibilitatea de a plăti: suma pe care consumatorii sunt pregătiți să o plătească pentru un produs sau serviciu final. Dacă disponibilitatea de plată a consumatorului depășește prețul acestuia, consumatorul se bucură de un câștig (surplusul consumatorului).

Dobânda reală: ratele dobânzii reduse pentru a elimina schimbarea în nivelul prețului general sau de consum (de exemplu ratele dobânzii reale sunt rate nominale din care se scade inflația)

Exercițiu financiar: reprezintă intervalul între intrările succesive într-un cont. În analiza proiectului, exercițiul financiar este, în general, de un an, dar poate fi oricare altă perioadă convenabilă.

Externalitate: se spune că există o externalitate, atunci când producția sau consumul unui produs pe o piață are efect asupra bunăstării unei terțe părți fără a fi efectuată vreo plată sau compensație. În analiza proiectului, o externalitate reprezintă un efect al proiectului care nu se regăsește în înregistrările financiare și, în consecință nu este inclusă în evaluare. Externalitățile pot fi pozitive sau negative.

Factor de conversie: reprezintă numărul prin care se convertesc prețurile pieței interne sau valoarea de un produs sau factor de protecție în prețuri de contabilitate.

Impact: termen generic utilizat pentru descrierea schimbărilor sau a efectelor pe termen lung asupra societății care pot fi atribuite proiectului. Impacturile se vor exprima în unități de măsură adoptate pentru a

Opțiunea „a face minim” (variantă cu investiție minimă): opțiunea care include toate costurile de întreținere la un nivel realist și o valoare minimă a costurilor de investiție sau de îmbunătățiri necesare, cu scopul de a evita sau întârzia deteriorarea sau de a îndeplini conformitatea standardele de securitate.

Opțiunea zero “a nu face nimic”: scenariul de bază, „continuarea afacerilor”, față de care de care pot fi măsurate costurile și beneficiile suplimentarea ale scenariului „cu proiect” (adesea, această opțiune este sinonimă cu scenariul „fără proiect”)

Opțiunea cu investiție minimă “a face ceva”: scenariul în care sunt avute în vedere proiecte de investiții, diferite de „a nu face nimic” și a „face ceva”

Parteneriatul Public Privat: parteneriatul realizat între sectorul public și sectorul privat în scopul de a oferi proiect sau un serviciu care în mod tradițional este asigurat de sectorul public.

Prețuri constante: prețurile care au fost diminuate prin utilizarea unui indice al prețurilor bazat pe acele prețuri care au fost predominante într-un an de bază dat. Ele trebuie distinse de prețurile curente și prețurile nominale.

Prețuri curente (prețuri nominale): reprezintă prețurile practicate la un moment dat. Ele se referă la prețurile care includ efectele inflației generale și ar trebui să fie diferite de prețurile constante.

Prețuri de contabilitate: reprezintă costul de oportunitate al bunurilor, câteodată diferite de prețurile de piață actuale și de tarifele reglementate. Acestea sunt utilizate în analiza economică pentru a reflecta mai bine costurile reale pentru societate ale intrărilor și beneficiile reale ale ieșirilor. Adesea sunt utilizate sinonim cu prețurile umbră.

Prețuri la frontieră: prețul unitar al bunurilor comercializate la frontiera economică a țării. Pentru exporturi, acesta este prețul FOB (free on board), iar pentru importuri este prețul CIF (cost, insurance and freight). Frontiera economică a statelor membre UE poate fi cu state nemembre UE sau oriunde există diferențe substanțiale ale prețurilor avute în vedere, datorate distorsiunilor pieței.

Prețuri de piață: prețul la care un produs sau serviciu este schimbat pentru un alt produs sau serviciu sau pentru bani, caz în care acesta este prețul relevant pentru analiza financiară.

Prețuri umbră: vezi prețuri de contabilitate.

Program: o serie coordonată de proiecte diferite unde cadrul de reglementare a scopului proiectului, bugetul și termenele limită sunt clar definite.

Proiect: o formă distinctă de cheltuială. În prezentul ghid acest termen este folosit pentru a defini o activitate de investiții în cadrul căreia resursele (costurile) sunt consumate pentru a crea bunuri de capital care vor produce beneficii de-a lungul unei perioade îndelungate de timp. Astfel, un proiect este o activitate specifică, cu un anumit moment de plecare și un anumit moment de încheiere, destinată pentru realizarea unui obiectiv specific. De asemenea, proiectul poate fi considerat ca cel mai mic element operațional pregătit și implementat ca o entitate separată într-un plan sau program național.

Raportul beneficii-costuri: reprezintă valoarea netă actualizată beneficiilor proiectului împărțită la valoarea netă actualizată a costurilor acestuia. Un proiect este considerat acceptabil în cazul în care raportul beneficii – costuri este egal sau mai mare decât 1. Se utilizează pentru acceptarea proiectelor independente, dar s-ar putea obține o clasificare incorectă și, de cele mai multe ori, nu se poate folosi pentru a alege între alternative care se exclud reciproc.

Rata de actualizare: rata la care valorile viitoare sunt aduse la momentul prezent. Rata de actualizare financiară și cea economică pot diferi, în același mod în care prețurile pieței pot diferi de prețurile de contabilitate.

Rata de actualizare socială: a se deosebi de rata financiară de actualizare. Se așteaptă ca aceasta să reflecte viziunea socială asupra modului în care este valorizat viitorul față de prezent.

Rata internă de rentabilitate: reprezintă rata de actualizare la care fluxul de costuri și beneficii are valoarea netă actuală netă egală cu zero. Rata internă de rentabilitate este comparată cu o valoare de referință cu scopul de a evalua performanțele proiectului propus. Rata financiară de rentabilitate este calculată pe baza valori financiare, Rata economică de rentabilitate este calculată pe baza valorilor economice.

Rata limită: rata sub care un proiect nu este considerat acceptabil. Adesea se ia în considerare costul de oportunitate al capitalului. Rata limită ar putea fi rata internă de rentabilitate minim acceptată pentru un proiect sau rata de actualizare utilizată pentru calcularea valorii prezente actualizate, rata beneficiului net al investiției sau raportul beneficii-costuri.

Rata de rentabilitate financiară: RRF măsoară profitabilitatea financiară a unui proiect printr-un simplu număr. În anumite cazuri calcularea acesteia nu este relevantă și poate conduce la interpretări eronate.

Rata de rentabilitate economică: RRE reprezintă rata de rentabilitate internă (vezi definiția) calculată prin utilizarea valorilor economice și exprimarea profitabilității socio-economice a proiectului.

Scenariul “fără proiect”: reprezintă scenariul de bază față de care beneficiile și costurile adiționale ale scenariului „cu proiect” pot fi măsurate (spre exemplu: „continuarea afacerilor”)

Selecție: se referă la analiza ex-ante a unui proiect de investiții propus, pentru a determina calitatea și conformitatea acestuia cu criteriile stabilite de luare a deciziei.

Studiu de fezabilitate: studiu al unui proiect propus pentru a indica dacă propunerea este suficient de atractivă pentru a justifica o pregătire mai detaliată. Acesta cuprinde informații tehnice necesare pentru evaluarea financiară și economică.

Termen lung: perioadă de timp în procesul de producție, pe parcursul căreia toți factorii de producție pot varia, cu excepția proceselor tehnologice de bază care sunt utilizate.

Termen scurt: perioadă de timp în procesul de producție, pe parcursul căreia anumiți factori de producție nu pot fi schimbați, cu toate că nivelul de utilizare a factorilor variabil poate fi modificat.

Unitate de contabilitate: unitatea de măsură care face posibilă adunarea și scăderea, indiferent de produs/ serviciu. Euro este o unitate de contabilitate utilizată în selectarea proiectelor finanțate de UE.

Valoarea netă actualizată: suma care rezultă atunci când valoarea actualizată a costurilor viitoare sunt deduse din valoarea actualizată a veniturilor viitoare ale unei investiții. Valoarea financiară netă actualizată (VFNA). Valoarea economică netă actualizată (VENA).

Valoarea reziduală: valoarea netă actualizată a activelor la sfârșitul ultimului an al perioadei de selectate pentru analiză (perioada de referință a proiectului).